

ЧЕРЕЗ ТВОРЧІСТЬ І ГРУ ДО КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

ЧЕРЕЗ ТВОРЧИСТЬ І ГРУ ДО КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

Ці матеріали та активності були використані під час роботи мобільних груп з інтеграційної підтримки внутрішньо переміщених осіб, що діяли впродовж весни-літа 2022 року в рамках Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа".

НАД СЕРІЄЮ ВІДЕО ТА БРОШУРОЮ ПРАЦЮВАЛИ:

Оксана Полівчак, тренерка Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", фасилітаторка, експертка з питань моніторингу та оцінки проєктів, учасниця тренінгових курсів з Outdoor education у Литві, Латвії, Естонії, Фінляндії, Ірландії, Польщі, Великобританії та Канаді

Ірина Синя, тренерка Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", завідувачка кабінету "Центр внутрішнього оцінювання якості освіти" КЗ ЛОР "Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти"

Ігор Буцак, тренер Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", асистент кафедри початкової та дошкільної освіти Львівського національного університету ім.І.Франка

Світлана Овчаренко, тренерка Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", SMM менеджерка Програми

Марта Мельникевич-Чорна, менеджерка з комунікацій Програми підтримки освітніх реформ в Україні "Демократична школа", радниця Європейського центру ім. Вергеланда (Норвегія)

Дизайн та верстка:

Юлія Фомічова

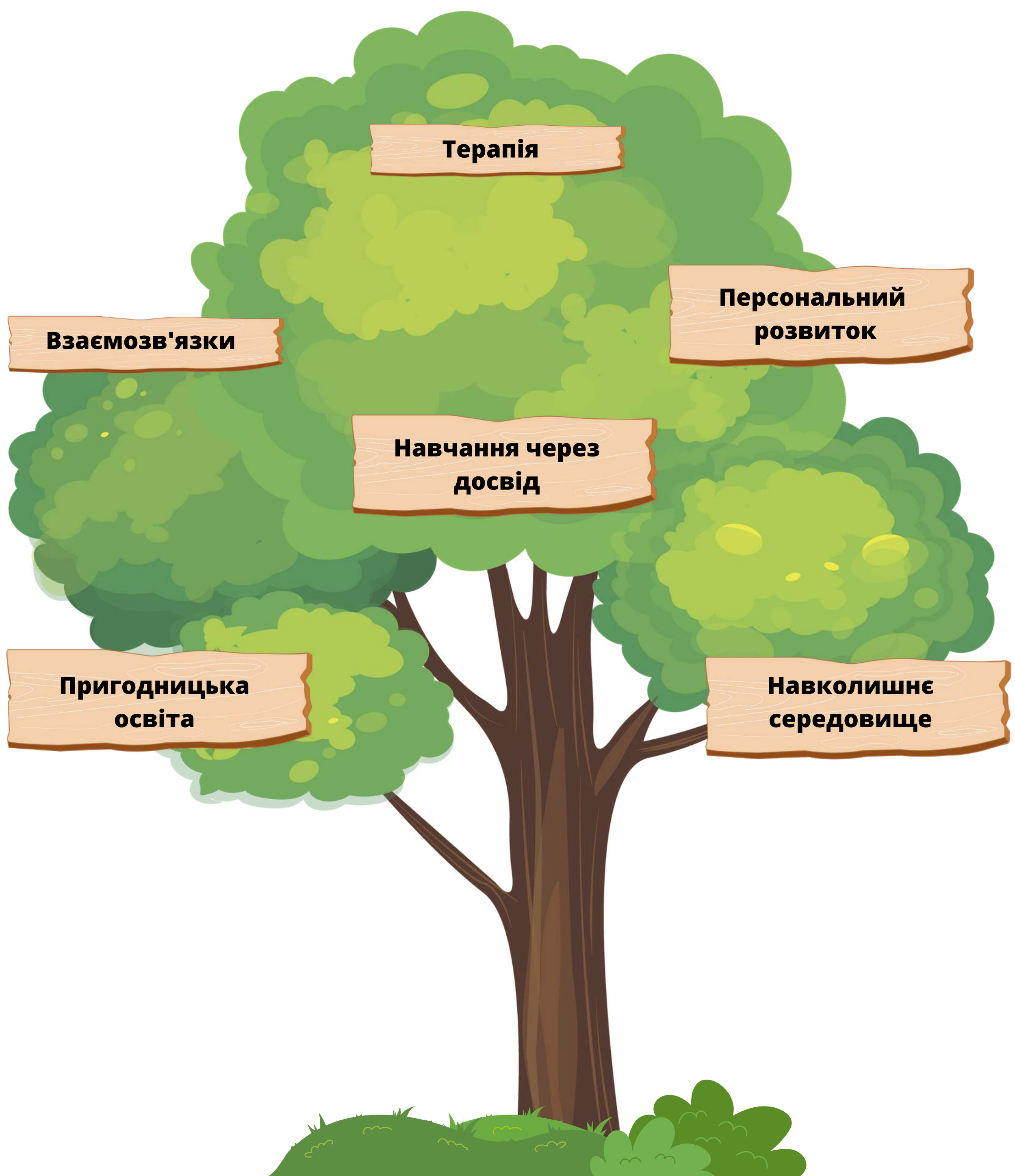
Відеозйомка:

Ігор Іванців

Команда Програми "Демократична школа" з радістю ділиться власним досвідом, що охоплює різні види активностей, занять просто неба, які заохочують дітей до пізнання світу. Якщо візуалізувати, то наша діяльність здійснюється під парасолькою Outdoor education. Розгляньмо її складові:

OUTDOOR EDUCATION

Пригодницька освіта включає спортивні активності, рекреаційні розваги, квести, експедиції. Розвиває знання та критичне мислення, відкритість до інших культур, переконань та практик, віру у свої сили та здібності.

Взаємозв'язки розглядаються міжособистісні та соціальні. Наші активності сприяють формуванню навичок співпраці, вирішення конфліктів, емпатії, гнучкості, відповідальності. Допомагають усвідомлювати цінності та поважати культурне різноманіття.

Терапія допомагає дбати про себе та свої почуття, зняти психологічну напругу. Розвиває творчість і розуміння самого себе, критичну самооцінку, сприяє конструктивній поведінці в неоднозначних ситуаціях.

Персональний розвиток передбачає, що активності формують у дітей навички самоосвіти, аналітичного та критичного мислення. А також розвивають лінгвістичні та комунікативні навички, в тому числі здатність спілкуватися іноземними мовами. Використання дидактичних і рольових ігор мотивує дітей експериментувати й досліджувати світ.

Навколишнє середовище: освітній процес зосереджується на розумінні світу, що нас оточує, і на зменшенні негативних наслідків екологічних проблем. Освіта для сталого розвитку, "польові дослідження, що пов'язують науку та винахідництво, розвивають відповідальне ставлення молоді до навколишнього світу.

У центрі нашого символічного дерева – **навчання через досвід**. Це навчання через роздуми, аналіз і рефлексію особистого досвіду.

Якщо використовувати підхід навчання через досвід, результати навчання щоразу будуть унікальні, оскільки формуються на основі досвіду певної групи людей, тобто кожної групи та кожної людини. Засвоюється саме те, що є найбільш актуальним на даний момент.¹

¹(Handbook for people working with youth groups. Non-formal education practice in Lithuania. Ž.Gailius, A. Malinauskas, D. Petkauskas, L. Ragauskas, Vilnius, 2013, p.60).

Навчання через досвід розвиває основні компетентності: незалежність, відповідальність за власні результати навчання, міжособистісне порозуміння

Навчання через досвід – це те, що:

Поєднує безпосередній досвід з рефлексією

Спирається на попередні знання та досвід

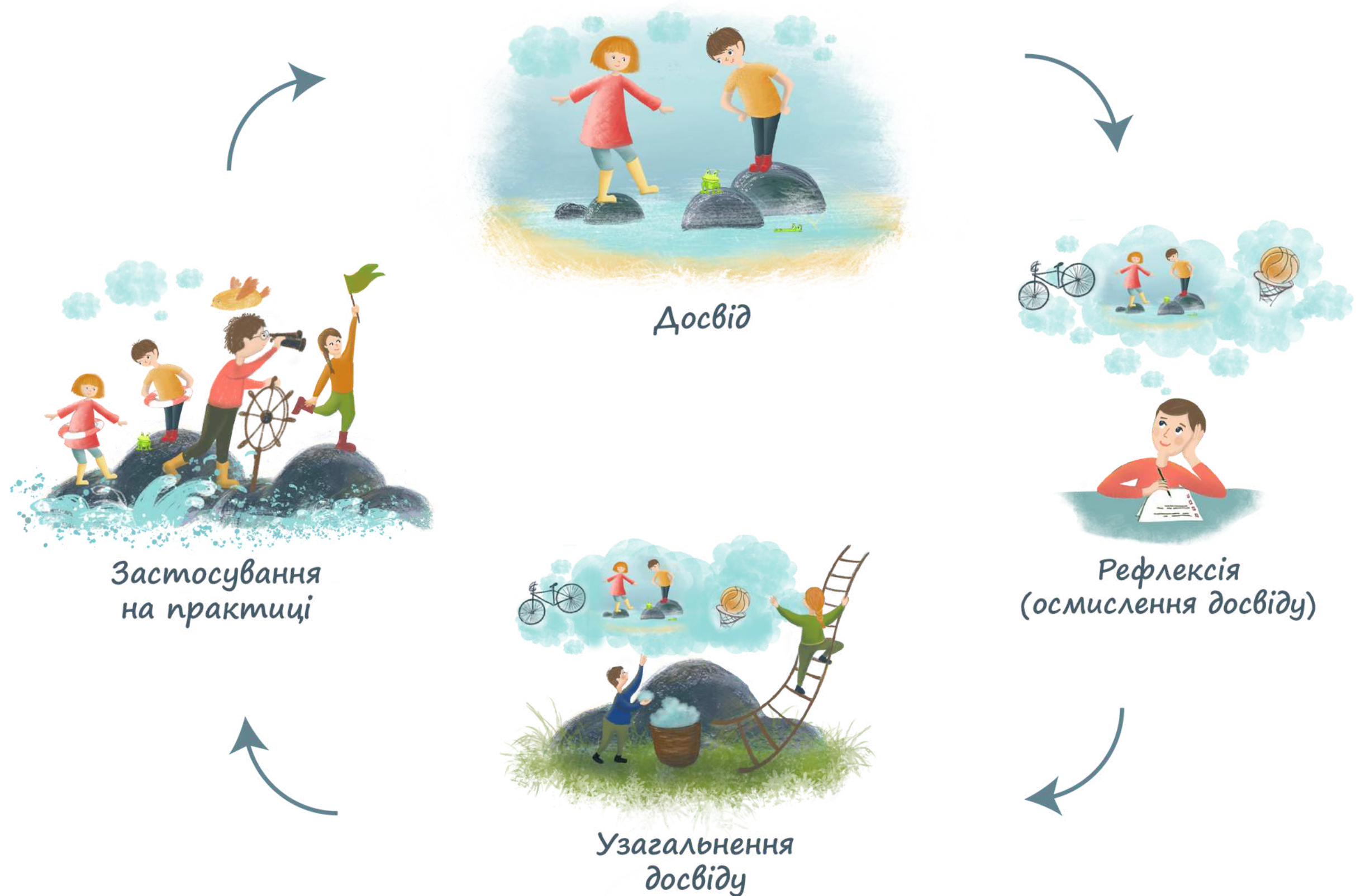
Потребує активного залучення

Заохочує співпрацю й обмін ідеями та поглядами

Девід Колб ще у 1984 році наголосив, що навчання через досвід – це процес, завдяки якому знання створюються шляхом усвідомлення та трансформації досвіду.

Навчання через досвід, згідно з теорією Д. Колба, складається з чотирьох етапів:

На першому етапі саме досвід є відправною точкою для навчання. Тож під час підготовки до заняття варто планувати активності, які враховуватимуть досвід дітей і створюватимуть можливості для отримання нового досвіду.

Етап другий – це рефлексія й осмислення досвіду. Адже для того, щоб досвід сприяв навчанню, його необхідно обміркувати.

Третій етап – узагальнення досвіду, під час якого людина робить висновки. Основним результатом цього етапу є рішення наступного разу в схожій ситуації діяти в інший спосіб.

І нарешті на четвертому завершальному етапі йдеться про застосування висновків та прийнятого попередньо рішення на практиці. Наприклад: *“Наступного разу, коли працюватиму в групі, я частіше даватиму змогу іншим учасникам висловлювати свої ідеї. Так усі будуть залучені і ми разом зможемо знайти краще рішення”*.

Ключовим моментом навчання через досвід є дебрифінг, або обговорення. Нехтувати обговоренням пережитого досвіду, навіть якщо він був короткотривалий, не можна. Інакше просто ризикуємо втратити сенс навчання. Дебрифінг варто проводити відразу після отримання досвіду.

До того ж, плануючи активності для своїх учнів, звертаємо увагу на компетентності, які можемо розвивати разом з дітьми, плекаючи культуру демократії та будуючи свою спільноту, групу чи команду.

Програма “Демократична школа” популяризує компетентнісний підхід до навчання та доносить до вчителів важливість наскрізного формування компетентностей дитини в усіх елементах освітнього процесу. Разом з освітянами ми створюємо [Тулбокс](#) – збірку навчальних активностей, адаптованих для використання у повсякденній педагогічній практиці. Вправи та матеріали Тулбоксу розроблені для формування та оцінки громадянських компетентностей на уроках з різних навчальних предметів або під час позаурочних заходів.

У серії навчальних [відео](#) ми звертаємо увагу на компетентності, які можна розвивати не лише на уроках, а й під час фізичних активностей та розваг. В цьому нам допоможе “Рамка компетентностей для культури демократії”, запропонована Радою Європи у 2016 році.

Модель Рамки реалізує принципи Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і прав людини та підходи цієї міжнародної організації щодо якості освіти. Рамка пропонує всебічний, послідовний і прозорий опис компетентностей, необхідних для активної участі в демократичних процесах.

Рамка містить двадцять компетентностей, об'єднаних у чотири сфери – цінності, ставлення, вміння, знання та критичне розуміння. Модель Рамки описана в трьох томах, що містять інформацію про основи моделі, опис процесу її розробки та способи можливого використання. Більш детально з документом можна ознайомитись у [бібліотеці сайту](#) Програми “Демократична школа”: [Том 1](#); [Том 2](#); [Том 3](#).

ОПИС АКТИВНОСТЕЙ

ГРА "ПАВУТИНА"

Мета: сформувати в команди почуття відповідальності заради досягнення спільного результату. Розвивати навички співпраці, планування, стратегічного мислення.

Матеріали:

мотузки різних розмірів та щільності, рибальські дзвіночки та скотч. Напередодні необхідно зробити спеціальну мотузкову систему, сітку на кшталт "павутини" із прив'язаними до неї мотузками і дзвіночками. "Павутина" кріпиться горизонтально.

Інструкція:

фасилітатор дає завдання всією командою пролізти з одного боку павутини на інший, не торкаючись при цьому жодної її частини. Якщо задзвенить дзвіночок чи хтось торкнеться мотузки, вся команда повертається і вправа починається спочатку.

 Час: 30-60 хвилин.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Відповідальність

Вміння

Уміння співпрацювати,
Уміння вирішувати конфлікт

Ця активність спонукає учасників до командної роботи. Розвиває відповідальність, уміння співпрацювати, знаходити нестандартні рішення. Команда спільно обирає тактику, вибудовує алгоритм дій і визначає лідера групи. Група розвиває навички планування, ухвалення спільних рішень і, оцінивши ситуацію, переходить до дій.

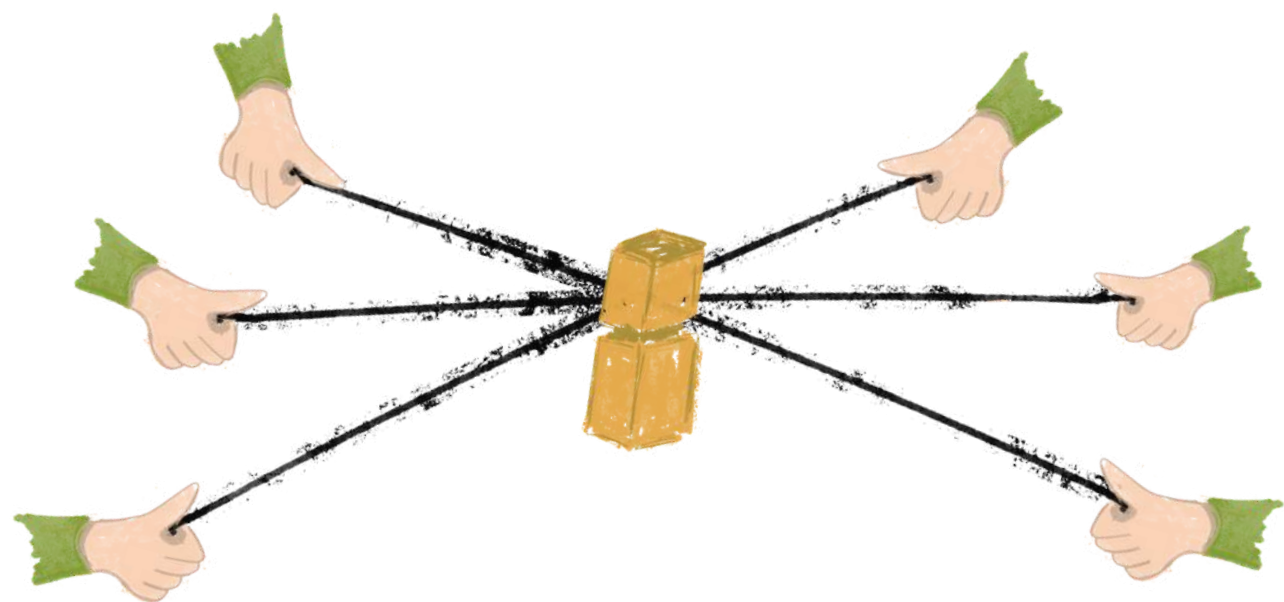
Завдання можна змінювати, доповнювати та робити простішими чи складнішими залежно від віку учасників.

Обговорення:

Як ви себе відчуваєте після закінчення гри?
 Попросіть кожного учасника сказати по 1 слову.
 Як ви організували роботу у групі?
 Що було для вас складно?
 Чи задоволені результатом?
 Якщо так, чим саме ви задоволені?
 Якщо ні, то чим саме не задоволені?

ГРА "ВЕЖА"

Мета: розвивати вміння взаємодіяти в групі та координувати дії.

Матеріали:

дерев'яні блоки та спеціальна конструкція з натягнутими мотузками.

Інструкція:

фасилітатор дає завдання групі побудувати вежу з дерев'яних блоків. Головна умова – вся команда має будувати вежу разом, тримаючись за мотузки одночасно.

Час: 15-25 хвилин.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Відповідальність,
 прийняття невизначеності
 та неоднозначності.

Вміння

Аналітичне та критичне
 мислення,
 комунікативні вміння.

Гра "Вежа" формує навички співпраці, стратегічного планування, розвиває комунікативні вміння, гнучкість та вміння адаптуватися. Кожна дитина може запропонувати своє рішення для спільного обговорення. Діти вчаться поважати і чути думку одне одного.

Обговорення:

Чи важко було виконувати вправу?

Чи вдавалося взаємодіяти в групі, чи робили, хто що хотів? Чому?

Чи вдалося виконати завдання так, як вам того хотілося?

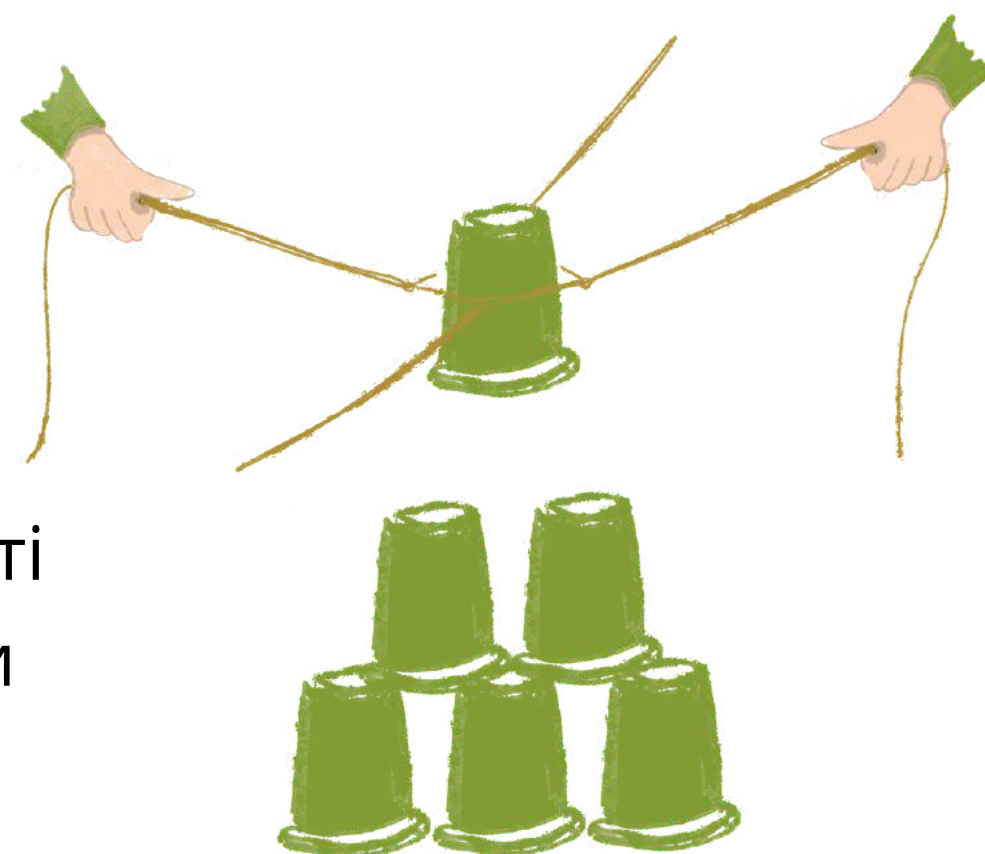
Пропонуємо схему (зразок) для виготовлення дерев'яних блоків власноруч:

Якщо немає можливості виготовити дерев'яні блоки, пропонуємо зробити вежу з пластикових склянок.

Інструкція:

для кожної команди підготуйте 10-15 пластикових або паперових склянок та гумове кільце, до якого на рівній відстані прив'яжіть цупкі мотузки відповідно до кількості учасників команди. Об'єднайте групу в команди по 4-6 учасників та запропонуйте учням разом побудувати вежу зі склянок. Для цього необхідно мотузками спільно розтягнути гумове кільце так, щоб його вдалося надягнути на склянку. Після цього, послабивши натяг, потрібно перенести склянку і встановити до вежі. Поступово перенісши по одній усі ємності, команда має звести вежу зі склянок.

ГРА "ПЕРЕВАЛ ХУЛА ХУП АБО ЧЕРЕЗ ОБРУЧ"

Мета: сформувати команду, яка спільно ухвалює рішення. Створити умови, де кожна і кожен може проявити свою індивідуальність.

 Матеріали: обруч.

Інструкція:

попросіть дітей стати у велике коло та взятися за руки. Покладіть обруч на руку першої особи, а потім запропонуйте учням перемістити обруч по колу, продовжуючи триматися за руки. Важлива умова гри: руки в жодному разі не можна роз'єднувати. Обруч повинен повернутися до першої дитини, яка розпочала гру.

 Час: 15 хв.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Відповідальність

Вміння

Вміння спостерігати

Під час цієї гри діти, спостерігаючи за іншими, можуть запропонувати свій варіант виконання завдання, проявляючи спритність та креатив. Активність учить відповідально діяти, дбаючи про безпеку інших.

Обговорення:

Чи важко було виконувати вправу?

Для чого ми робили цю гру?

Чи вдалося виконати завдання так, як вам того хотілося?

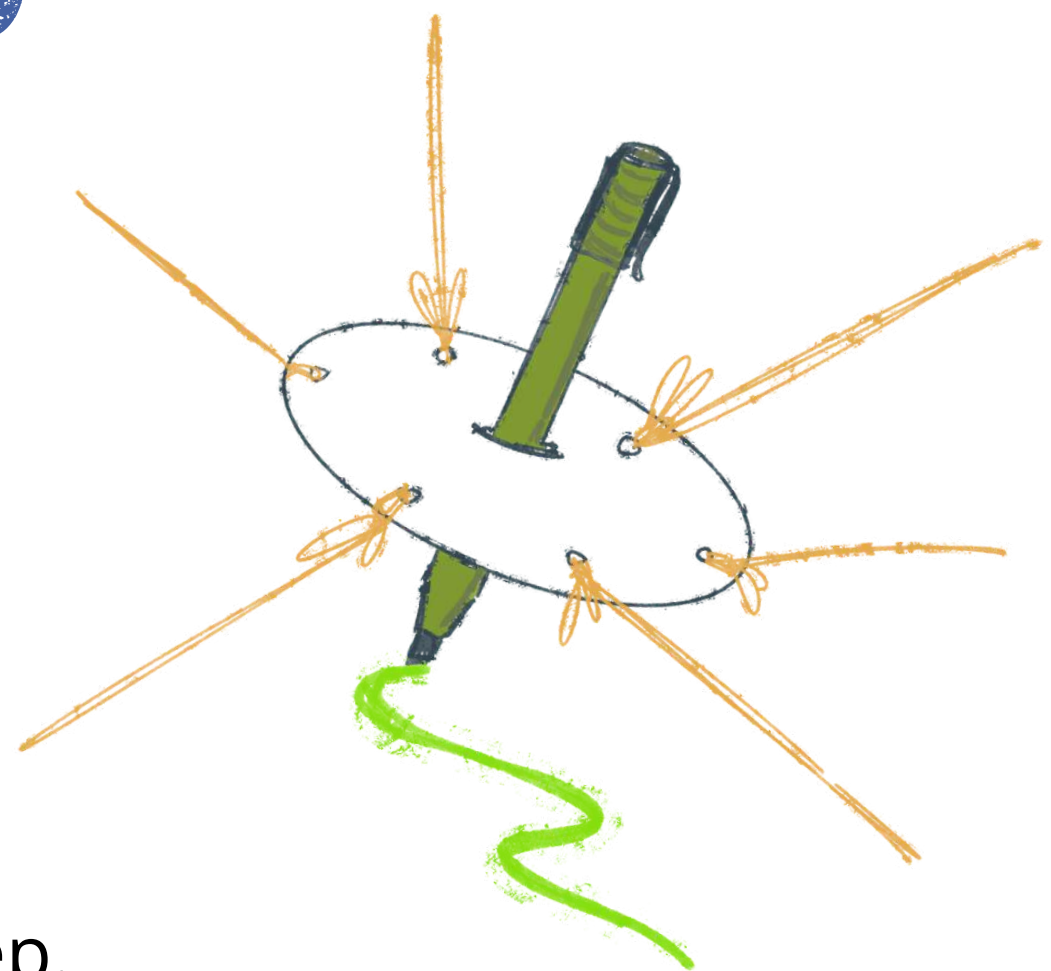
ГРА "НАПИШИ СЛОВО"

Мета: згуртувати команду, виконуючи спільне завдання. Крім того, виховати культуру обговорення та рефлексії.

Матеріали:

кільце з мотузками різної довжини, маркер.

Інструкція:

запропонуйте дітям подумати, обговорити та сказати одним словом, що допомагало їм працювати в команді. Попросіть їх разом, тримаючи і спрямовуючи мотузками кільце з маркером, написати це слово або намалювати його символ.

Час: 15 хв

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Прийняття невизначеності та неоднозначності

Вміння

Вміння слухати і спостерігати,
Вміння співпрацювати

Як бачимо, все залежить від Вашої уяви, можливостей та бажання творити! Заохочуємо практикувати спільне обговорення вправ і роботу в команді з дітьми, виховувати відкритість до інших думок та ідей. Необхідно звертати увагу учнів на важливість того, щоб кожна дитина була включена в процес та почувала себе частиною колективу. Створіть умови, де б кожна дитина могла висловитися, проголосувати, запропонувати свої ідеї.

Обговорення:

Для чого ми проводили цю гру?

Як ви домовлялися в групі та вибирали одне слово? Чи всі змогли висловити свої ідеї?

Чи вдалося виконати завдання так, як вам того хотілося?

Гру варто використовувати на завершення освітнього процесу. Пропонуючи таку активність, дорослий може підбадьорити, похвалити дітей та запросити до обговорення та підведення підсумків спільної роботи.

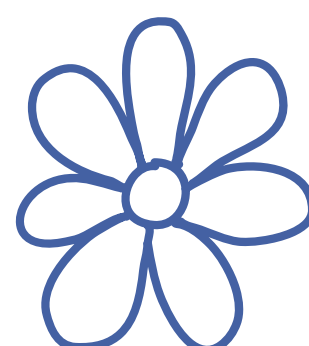
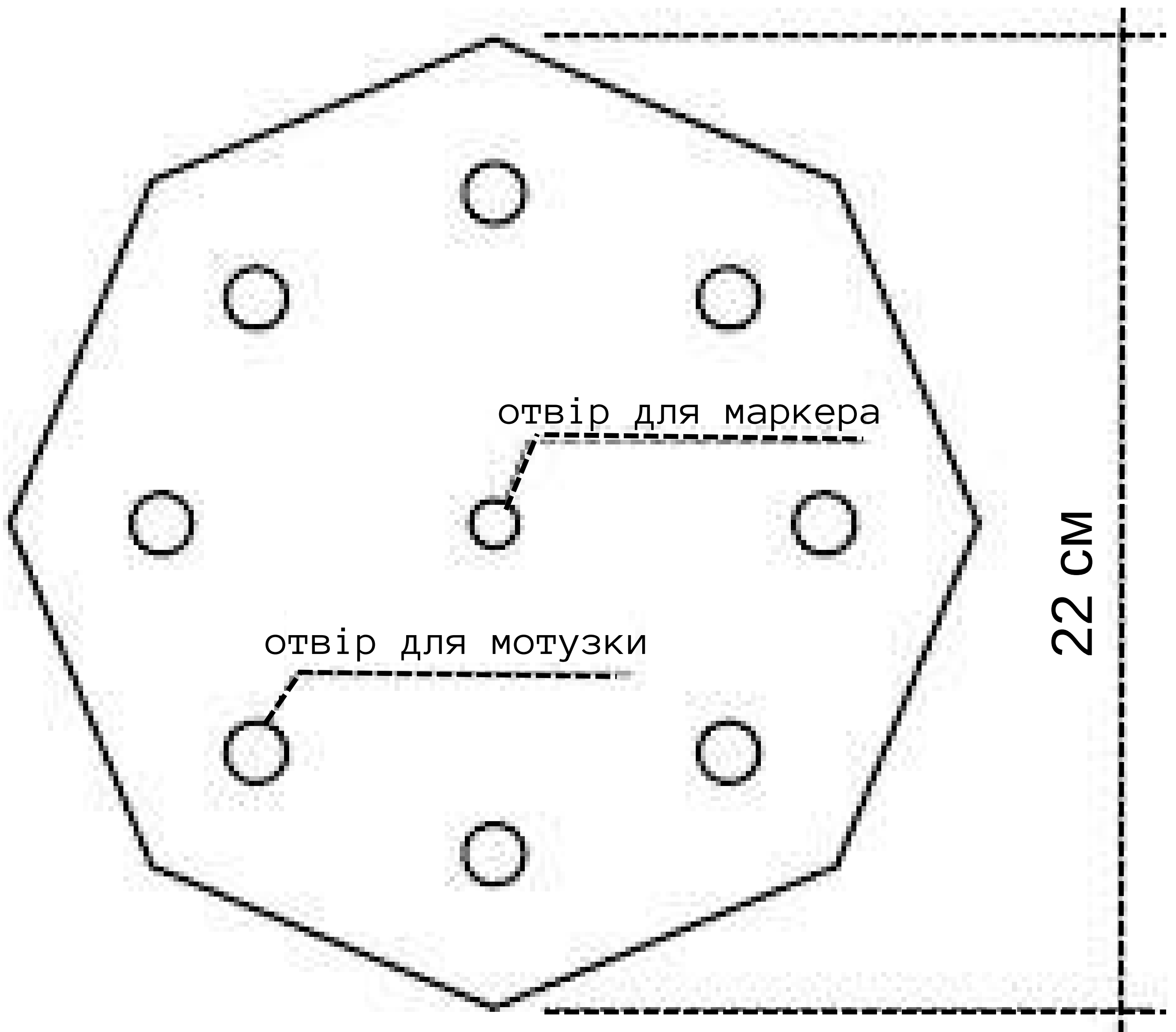

Схема для виготовлення реквізиту:

Тримач маркера

ЗАНЯТТЯ

З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДИКИ АРТ-ТЕРАПІЇ

Творчі заняття спонукають дитину творчо мислити, самовиражатись, розвивати уяву, спостерігати, втілювати мрії. А ще допомагають знімати психоемоційне напруження, вчать радіти власним успіхам й успіхам друзів. Вправи розкривають внутрішній потенціал дитини та створюють можливості для переходу від негативних переживань і страхів до позитивних емоцій.

Як це пов'язано з розвитком компетентностей? Завдяки творчості дитина пізнає себе, формується як особистість, розвиває почуття власної гідності, підвищує соціалізацію в колективі, розуміє важливість співпраці. Вчиться розуміти свої потреби і розвиває емоційний інтелект.

Під час занять з арт-терапії, як і в мистецтві загалом, можна використовувати найрізноманітніші матеріали: олівці, фломастери, фарби, розмальовки, папір, а також всілякі побутові речі: трубочки для соку, ватні диски, пластиковий посуд і подібні. Так діти малюють пальчиками, створюють композиції, використовують найрізноманітніші матеріали для творчості, розвиваючи дрібну моторику.

ГРА "МАЛЮНОК ЗА ДОПОМОГОЮ ПОБУТОВИХ РЕЧЕЙ"

Мета: Створити умови для творчої самореалізації дитини.

Матеріали:

звичайні побутові речі (наприклад, пластиковий посуд, ватні палички та диски, кольорові нитки, коктейльні трубочки, акварельні фарби, пензлики).

Інструкція:

підберіть матеріали та інструменти для малювання відповідно до інтересів, вподобань чи теми, яку розглядаєте на занятті.

Наприклад, попросіть зробити відбиток на папері дном пластикової пляшки, вмоченим в акварельну фарбу. Або запропонуйте наклеїти ватний диск на папір і домалювати стебло, листочки тощо.

Така робота зацікавлює і розвиває в дітей творчість, уяву, самостійність, спостережливість. Можна створити індивідуальний малюнок або працювати в парі, трійці чи всім колективом. Після завершення роботи попросіть дітей презентувати свої малюнки. Так учні вчаться слухати та поважати одне одного, коментувати і давати зворотний зв'язок, а також виступати перед аудиторією.

Час: 30-60 хвилин.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Цінності

Визнання цінності культурного різноманіття

Ставлення

Відкритість до інших культур, переконань і світогляду інших людей

Вміння

Вміння слухати і спостерігати; уміння співпрацювати

Під час цієї гри діти вчаться цінувати різноманітність. Спостерігаючи за іншими, учні можуть запропонувати щось своє. Якщо завданням було працювати в групі, діти вчаться домовлятися, спільно обирають колір, текстуру тощо та втілюють задум у життя.

Обговорення:

Що ви відчували, коли малювали незвичним способом, використовуючи різні побутові речі?

Що найбільше сподобалося в роботі?

Що заважало, створювало труднощі?

Що б ви змінили, якби знову довелось виконувати таку вправу?

ГРА "КОЛАЖ З ПРИРОДНИХ МАТЕРІАЛІВ"

Мета: створити ситуацію успіху, показати унікальність кожної дитини.

Матеріали:

папір, клей ПВА; різноманітні природні матеріали, які можна зібрати по околиці.

Інструкція:

запропонуйте виготовити колаж з природних матеріалів (листочків, жолудів, камінців). Діти виконують роботу самостійно або в партнерстві з іншими.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Цінності

визнання цінності
культурного різноманіття;

Ставлення

відкритість до інших культур,
переконань і світогляду інших
людей; впевненість у собі.

Вміння

вміння слухати і спостерігати;
уміння співпрацювати

Ця гра спрямована на підтримку впевненості в собі, розуміння своєї унікальності. Цікаво буде запропонувати дітям зібрати матеріали для колажу всією сім'єю, залучаючи батьків. Так вся родина якісно проведе час на свіжому повітрі, фантазуючи та спілкуючись разом.

Крім індивідуального виконання завдання, можна також запропонувати роботу в парі чи групі. Це хороша гра для формування партнерських стосунків, розуміння та прийняття думки інших.

Додаючи елементи до спільної композиції, діти вчаться допомагати одне одному, домовлятися, презентувати свій виріб.

Можна використати такі природні матеріали: листочки з дерев, квіти, кора дерева, шишки, жолуді, гілочки, камінці, колоски, мушлі, пісок, трава, мох. Або запропонуйте дітям зібрати природні матеріали за кольорами (наприклад, білі пелюстки, жовті й червоні листочки, коричневі мушлі, чорні ягоди тощо).

ГРА "РОЗМАЛЬОВУЄМО ІГРАШКУ Й СТВОРЮЄМО КАЗКУ"

Мета: створити умови для розвитку творчого потенціалу дитини, атмосфери співпраці.

Матеріали:

дерев'яні або картонні заготовки іграшок, фарби, пензлики, ємності для води, паперові серветки.

Інструкція:

запропонуйте дітям пофантазувати і створити й розмалювати свою унікальну іграшку та спробувати придумати казку з новими іграшковими героями.

Коли всі вироби підсохли і повністю готові, запросіть дітей по черзі презентувати свої історії чи казки.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Цінності

визнання цінності культурного різноманіття;

Ставлення

відкритість до інших культур, переконань і світогляду інших людей; впевненість у собі.

Вміння

вміння слухати і спостерігати; уміння співпрацювати

Визначаючи теми казок чи історій, дорослий може обрати конкретні акценти для обговорення з дітьми. Для прикладу, якщо в казці до когось було несправедливе ставлення, діти можуть дискутувати, чому так сталося, як цьому можна запобігти, вчаться співпереживати та розуміти, чому важливо давати рівні умови та однаково ставитися до всіх.

Обговорення:

Що відбувалося під час заняття?

Які відчуття, емоції у вас виникли, коли розмальовували іграшку, озвучували героїв?

Що для вас виявилось новим?

ГРА "НАШІ ЯСКРАВІ ДОЛОНЬКИ"

Мета: спонукати розвиток творчої уяви, створити атмосферу співпраці та командної роботи.

 Матеріали: аркуш паперу формату А1 (ватман), акварельні або пальчикові фарби, ємності з водою, паперові рушники.

 Інструкція:

зпропонуйте дітям по черзі обрати колір, вмочити долоню у фарбу та зробити відбиток на аркуші.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Відкритість до інших культур, переконань і світогляду інших людей; впевненість у собі; повага

Вміння

вміння співпрацювати

Як результат гри маємо різнокольорову, яскраву спільну картину, до створення якої долучилася кожна дитина. Важливо попередньо обговорити з дітьми правила проведення вправи та безпечну поведінку. Наприклад, фарбуємо долоні по черзі, намагаємось не забруднити одяг товариша, підходимо до ватману в певному порядку. Важливо, щоб кожна дитина взяла участь у створенні картини. Коли дитина обирає свій колір, підкреслюємо цінність різноманіття, адже всі ми різні, унікальні й важливі.

Робота з фарбами і можливість “забруднити руки” привертає увагу дитини, робить заняття яскравим і не подібним на інші. Діти можуть зробити відбиток своєї кольорової долоньки в тому місці ватману, де їм найбільше сподобається.

Пам'ятайте, що потрібно заздалегідь підготувати приміщення: накрити плівкою столи й підлогу, дати дітям фартушки з плівки або відповідний одяг, підготувати ємності з фарбою, забезпечити можливість помити руки.

Обговорення:

Чим запам'яталося сьогоднішнє заняття?

Які емоції у вас виникли в ході роботи?

Що сподобалось? Що заважало?

Як ви домовлялися про правила роботи? Чи варто було б щось зробити інакше?

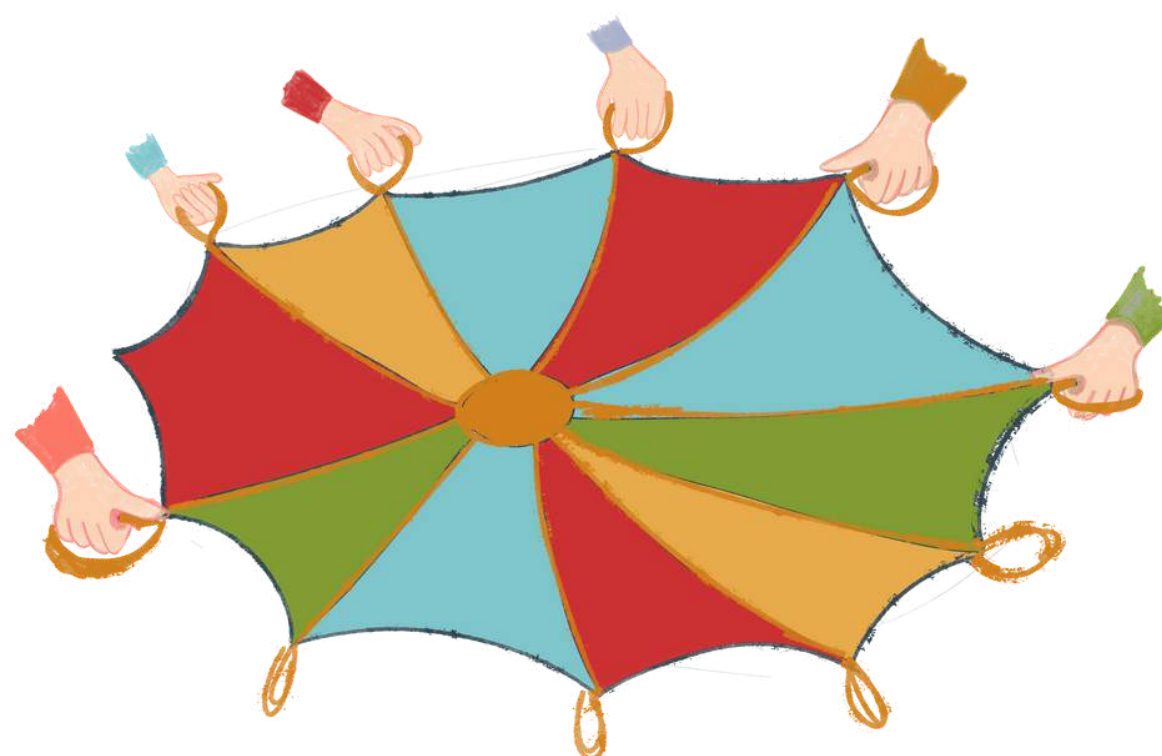

ІГРИ НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ

ГРА "ПАРАШУТ"

Мета: спонукати розвиток творчої уяви, кмітливості та спритності. Створити атмосферу для інтеграції групи.

Матеріали:

парашут з кольорових сегментів тканини діаметром 2-4 м.

Інструкція:

запросіть дітей стати в коло, тримаючись за парашут. Запропонуйте різноманітні варіанти активностей.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Ставлення

Повага

Вміння

Гнучкість та вміння адаптуватися
Вміння співпрацювати, емпатія

Ігри із парашутом є улюбленим заняттям дітей та молоді на різних континентах. Парашут своєю яскравістю мимоволі створює гарний настрій і спонукає дітей до спільної забави. Ці ігри безпечні як на свіжому повітрі, так і в приміщенні.

За допомогою парашута можна створювати різні динамічні фігури або використовувати його для рухливих ігор і танців.

Обговорення:

Що Вам найбільше сподобалося у роботі?

Що заважало, створювало труднощі?

Чи вдавалося взаємодіяти в групі, чи кожен діяв на свій розсуд? Чому?

Що зробили б по-іншому, якби довелося грати знову?

Парашут може бути корисний під час занять із драматизацією, для програвання ролей, проведення рефлексій, підбиття підсумку тематичних занять. Інколи парашут використовують як певний реквізит: як захист від сонця, замість килимка для зустрічі у колі, замість волейбольної сітки. Парашут можна використовувати на заняттях із драматизації: він може слугувати велетенською торбою, бути театральною кулісою або прикрасою та оформленням святкової події. Під час танцю парашут може допомагати виконувати звичні танцювальні рухи або дотримуватися свого місця в колі. Вільна гра із парашутом допомагає виразити емоції, співпрацювати в групі, створювати нові ігри та завдання.

Додаткові приклади ігор з парашутом:

Пробіжи під парашутом

Піднімаємо й опускаємо парашут, тримаючи за краї. У певний момент ведучий пропонує кільком учасникам/учасницям помінятися місцями, поки парашут угорі. Названі особи пробігають під парашутом. Наприклад: “Нехай пробіжать ті, котрі тримаються за зелений колір”, “... ті, хто має окуляри”, “...ті, хто любить морозиво” тощо.

“Рибалка та рибка”

Учасники стоять у колі, тримаючи краї парашута. Вибираємо двох осіб для ролей “рибалки” та “рибки”. “Рибалка” стоїть на парашуті в центрі та намагається спіймати “рибку”, що пересувається під парашутом. Учасники створюють хвилі парашутом, допомагаючи “рибці” врятуватися та уникнути доторку “рибалки”.

“Акула”

Діти сидять у колі, тримаючи парашут на рівні грудей так, щоб не було видно, що відбувається під тканиною. Ноги учасників знаходяться під парашутом. Визначаємо одного учасника чи учасницю для ролі “акули” та кілька осіб “рятівників”.

“Акула” намагається втягнути під поверхню якнайбільше гравців. Учасник, якого хапає “акула”, кличе на допомогу “рятівників”. “Рятівники” пильнують за спинами учасників. Якщо “рятівнику” вдається втримати учасника, той далі продовжує гру. Якщо акула перетягнула гравця під парашут, після “занурення” він перетворюється на “акулу”. Гра завершується, коли більшість учасників буде захоплена “акулами”. Гру варто проводити в приміщенні, на чистій поверхні.

Простіші варіанти ігор:

“Скляна тарілка”

Беремо парашут за краї, натягуємо та в рівному пласкому положенні переносимо на інше місце, як “скляну тарілку”. Це завдання може бути переходом до наступної гри (наприклад, по пласкій поверхні перекинути м'яча) або переходом учасників до іншого ігрового простору. Іншим варіантом такої гри може бути балансування або перенесення м'яча чи іншого предмета.

Ходіння по хвилях. Ходіння по хмарах

Один учасник стає на парашут, а інші, тримаючи парашут за краї, створюють “хвилі” (інший варіант – хмари) .

Погладь парашутом

Кілька учасників (по черзі чи за певною ознакою) присідають під парашутом. Решта тримають парашут і, створюючи хвилі, гладять голови гравців, які під ним.

Твістер на парашуті

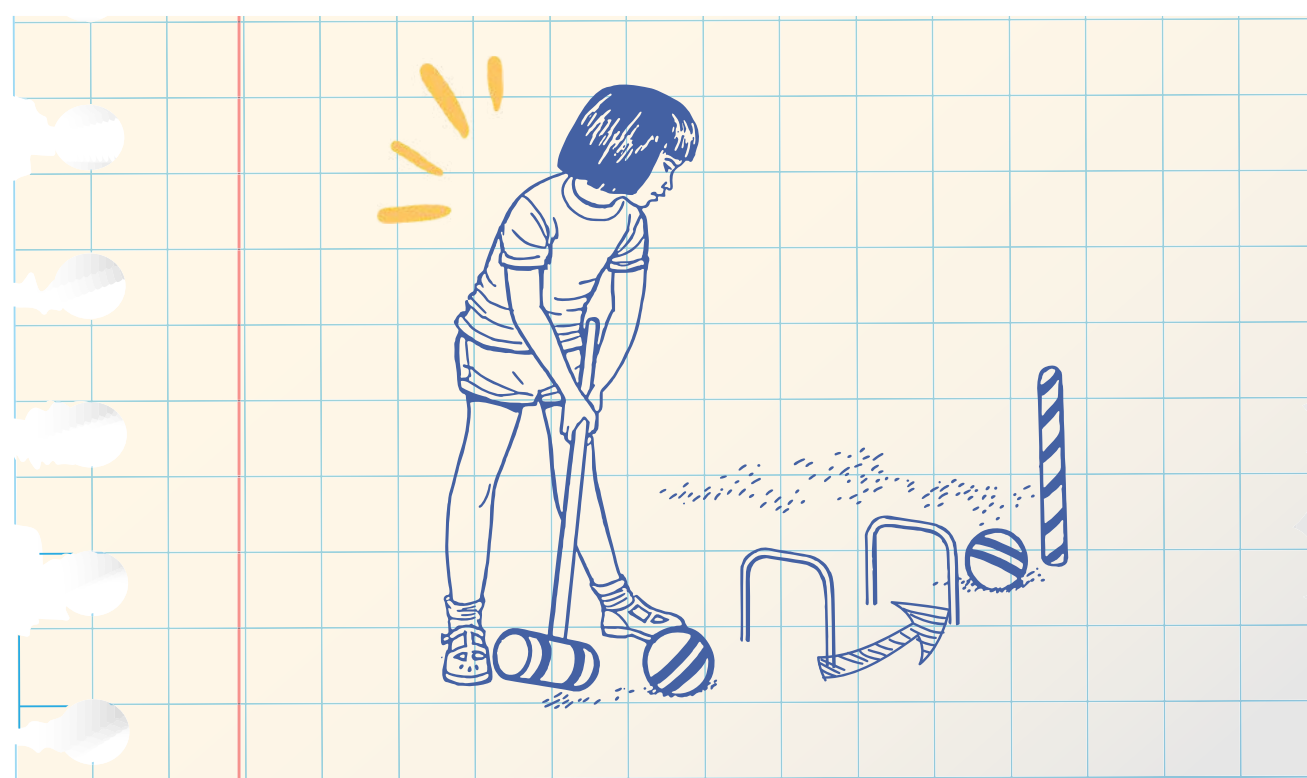
Учасники стоять на кольоровому парашуті та виконують команди, які використовуються під час гри твістер, наприклад: ноги на червоному секторі, руки на жовтому, ліва рука на зеленому, права нога на червоному.

ГРА "КРОКЕТ"

Мета: створити умови для командної роботи, розвитку творчої уяви, кмітливості та спритності.

 Матеріали:

4 молотки із маркуванням, 4 кулі з маркуванням, 9-10 дротяних воріт, 1-2 кілки.

Інструкція:

встановіть на майданчику ворота в певному порядку. Поясніть послідовність проведення своєї кулі через усі ворітця. Переможець повинен це зробити швидше, ніж інші гравці.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Знання та критичне розуміння:

Знання та критичне розуміння світу, культури

Ставлення

Впевненість у собі, повага

Вміння

Гнучкість та вміння адаптуватися

Обговорення:

Які були труднощі під час виконання вправи?

Чи вдавалося взаємодіяти в групі, чи кожен діяв на власний розсуд? Чому?

Чи вдалося виконати завдання так, як вам того хотілося?

“Крокет” – улюблена гра французів й англійців. Тому доречним буде запропонувати її під час вивчення історії, музики, літератури, культури різних держав. При цьому можна зробити проєкт на весь тиждень, коли в понеділок слухаємо музику, у вівторок готуємо страви, в середу читаємо улюблених письменників, одягаємось у відповідному стилі, а також граємо в ігри цих країн.

У крокет можна грати 2-4 гравцям. Кожен і кожна з учасників має молоток та кулю із відповідним маркуванням.

Завданням у грі є провести свою кулю в певній послідовності через усі ворітця швидше, ніж інші гравці. Маршрут завершується ударом кулі по своєму кілку. Почергово, під час свого ходу, кожен гравець б'є один раз по кулі молотком, намагаючись потрапити у ворітця або принаймні наблизити кулю до лінії воріт.

Гра проходить на підготовленому рівному майданчику довжиною 11 метрів і шириною 5 метрів. Розмічають майданчик шнуром, канавкою, лінією. За домовленістю та залежно від ситуації розміри майданчика можуть бути змінені. На майданчику розташовані в певному порядку 10 воріт, в центрі двоє схрещених воріт та 2 дерев'яних кілки. Розмітку поля можна зробити з допомогою молотка (довжина молотка – 90 см). На осі поля розташовуються кілки та ворітця на визначених відстанях (пів молотка, молоток, два молотки). Бокові ворітця ставляться на відстані 30 см від бокових ліній.

Дотик молотка до кулі вважається ударом. Ударяти можна лише плоским ударним кінцем молотка, ручкою ударяти не можна. Торкатися кулі та переносити її має право лише суддя.

Гравці по чергово роблять свої ходи. На майданчику для крокету знаходиться лише гравець, який робить хід, та суддя. Інші гравці та вболівальники повинні бути за межами майданчика з будь-якої сторони.

Право вибору першого ходу або сторони визначається жеребкуванням. Під час першого удару куля виставляється в будь-якій точці між кілком і першими воротами. Перший хід гравця складається з одного удару, але гравець може отримати право на додаткові удари у таких випадках: якщо куля гравця проходить ворітця, гравець отримує право на один додатковий удар, проходження двох воріт – два удари. Заборонено проводити кулю через ворітця в зворотному напрямку. Якщо гравець під час підготовки до удару торкнеться чужої кулі, то він втрачає право ходу. Кулі в таких випадках виставляються на попередню позицію.

Додаткові умови для гри в крокет: попадання у проміжний кілочок дає гравцю додатковий удар, якщо під час свого ходу гравець зачіпає кулю суперника, то суперник отримує можливість додаткового удару, додаткові удари можна реалізувати лише відразу, накопичувати додаткові ходи не можна.

Перед ударом за бажанням гравець може “замовити” свої дії: “Одні ворота”, “Двоє воріт”, “перехресні ворота”, “кілок”. “Замовлення” гравець оголошує чітко, суддя говорить “прийнято”. За виконання замовлених дій учасник отримує шанс для додаткового удару.

Спрощені умови: пройти ворітця, виставлені в нескладній послідовності, пройти певний маршрут мінімальною кількістю ударів, потрапити у ворота з певної відстані.

ІГРИ “БОЧА” ТА “ПЕТАНК”

Мета: створення умов для командної роботи, розвитку, кмітливості та спритності.

Матеріали:

набір куль чи м'ячів двох або більше кольорів та один м'яч білого кольору (“кошонет”). Кулі (м'ячі) можуть бути металеві, дерев'яні, пластмасові чи тканинні.

Інструкція:

для гри окреслюється довільна площа, де вона проводитиметься. В грі перемагає команда, якій вдалося кидками розташувати свої кулі якнайближче до центрального м'яча.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Знання та критичне розуміння:

Знання та критичне розуміння світу, культури

Ставлення

Впевненість у собі
Повага
Прийняття невизначеності та неоднозначності

Вміння

Гнучкість та вміння адаптуватися
Емпатія
Вміння співпрацювати

Обговорення:

Які були труднощі під час виконання вправи?

Вдавалося взаємодіяти в групі чи кожен діяв на власний розсуд? Чому?

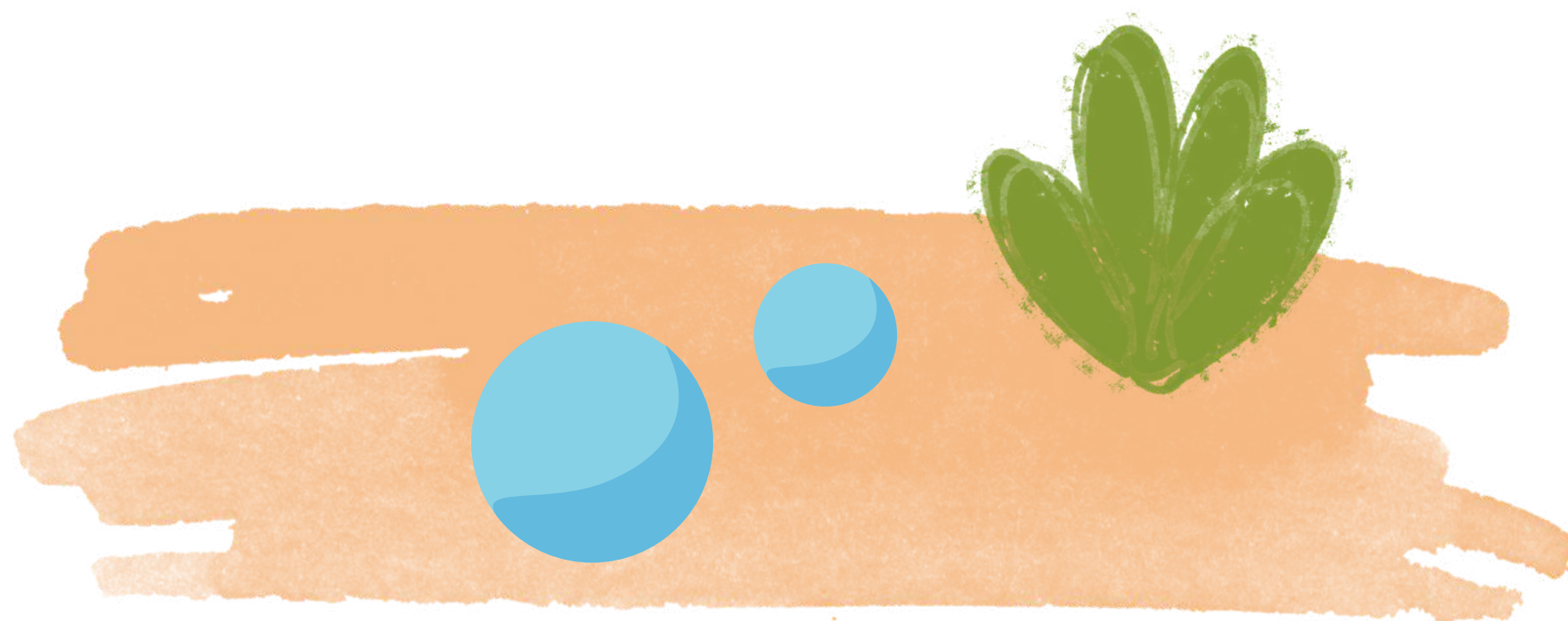
Чи вдалося виконати завдання так, як вам того хотілося?

Цікаво, що **“Боча”** та **“Петанк”** – улюблені ігри мешканців країн Середземномор'я. До гри можемо залучати від 2 до 10 гравців. У командних іграх такого типу важливо звертати увагу на взаємопідтримку, емпатію та повагу один до одного. Так діти вчаться цінувати різноманітність та поважати кожного члена багатокультурного суспільства.

На майданчику першим кидком (судді або визначеного гравця) розташовується центральний м'яч білого кольору (“кошонет”). Завданням гравців чи команд гравців є кинути свої кулі якнайближче до центрального м'яча. Тривалість кожної гри визначається по-різному: гра триває протягом визначеного часу, або гра триває протягом 7 етапів кидків, або гра триває до отримання однією з команд 20 балів.

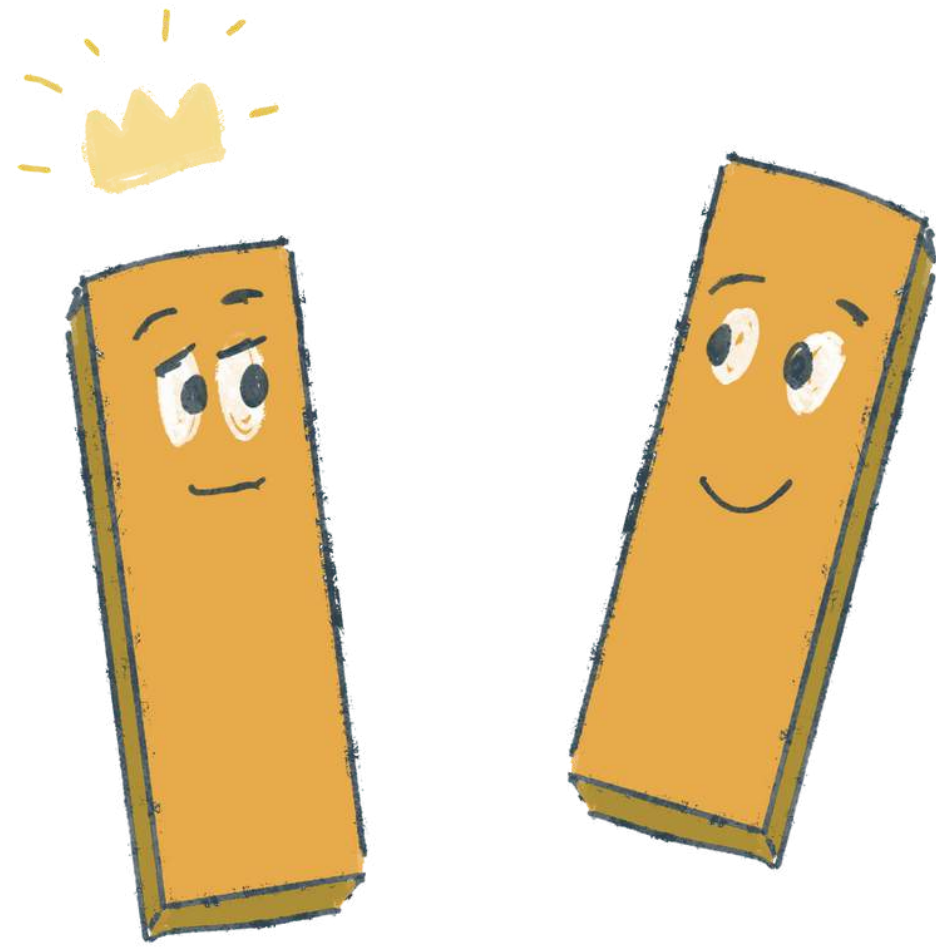
У грі “Боча” дві команди мають по 5-7 чи більше куль визначеного кольору. Гравці команд по чергово кидають на майданчик свої кулі, намагаючись розташувати їх ближче до центральної кулі або вибити кулі противників. Виграє етап кидків та команда, чия куля розташована найближче до центральної. Якщо у команди-переможниці виявилось кілька куль найближче до центральної кулі, вона отримує таку ж кількість балів. Перемагає команда, яка першою збере 20 балів.

У грі “Петанк” кожен гравець чи пара гравців має два кулі визначеного кольору. Гравці по чергово кидають свої кулі якнайближче до центрального м'яча. Під час кожного етапу кидків визначають, чия куля опинилася найближче до цілі. Цей гравець чи пара гравців отримує 1 бал. Якщо дві кулі певного кольору розташовані однаково близько до цілі, то цей гравець/пара гравців отримує два бали. Гра може тривати протягом 7 етапів кидків. Перемагає команда, яка отримала найбільшу кількість балів.

КУББ

Мета: організувати командну роботу для кращої взаємодії, розвитку кмітливості та спритності.

Матеріали:

4 кілки, 6 коротких кийків, 10 дерев'яних призм ("кубб"),
1 дерев'яна призма ("король").

Інструкція:

оберіть площину для гри та розкресліть її лініями. Розташуйте фігури за схемою. Команди по черзі намагаються збити фігури суперника, а тоді збити центральну фігуру "короля".

"Кубб" улюблена скандинавська гра для 2-6 гравців, яка також відома як "шахи вікінгів". Команди обговорюють стратегію та планують хід гри, розвиваючи логічне мислення.

Майданчиком для "Кубб" обирається рівна поверхня 8 x 5 м (площу можна зменшити).

Кутові кілки встановлюються так, щоб утворився прямокутник, вони обмежують площу для гри. Лінії, які знаходяться на вужчих сторонах майданчика, – "базові лінії". Лінія посередині поля – "центральна лінія". "Король" розташовується на центральній лінії посередині поля. 10 куббів розташовуються вздовж базових ліній, по 5 на кожній. Команди можуть складатися з будь-якої кількості людей, проте у команді може бути максимум 6 гравців.

Перша (а) команда робить 6 кидків із базової лінії в кубби суперника, які знаходяться на протилежному кінці поля. Після того, як усі кийки були кинуті, (б) команда суперника збирає збиті кубби та викидає їх на сторону поля (а) команди. Збиті кубби повертаються до гри та стають "польовими" куббами. Кубби, які потрапили за межі майданчика, можуть бути повторно кинуті (б) командою. Якщо кубб все ще приземлиться не в тому місці, (а) команда може розмістити його в будь-якому обраному місці на полі, але він повинен бути принаймні на відстані одного кийка від короля.

Переможцем у грі стає команда, яка збиває всі кубби на половині поля та на базовій лінії своїх суперників, а потім збиває короля. Це можна зробити лише тоді, коли ви збили всі кубби супротивника за допомогою кийків.

Спрощений варіант. Команди збивають кубби на базовій лінії суперника, якщо усі зіб'ють, можуть збити короля.

Ця гра розвиває такі компетентності:

Знання та критичне розуміння:

Знання та критичне розуміння світу, культури

Ставлення

Впевненість у собі
Повага
Прийняття невизначеності та неоднозначності

Вміння

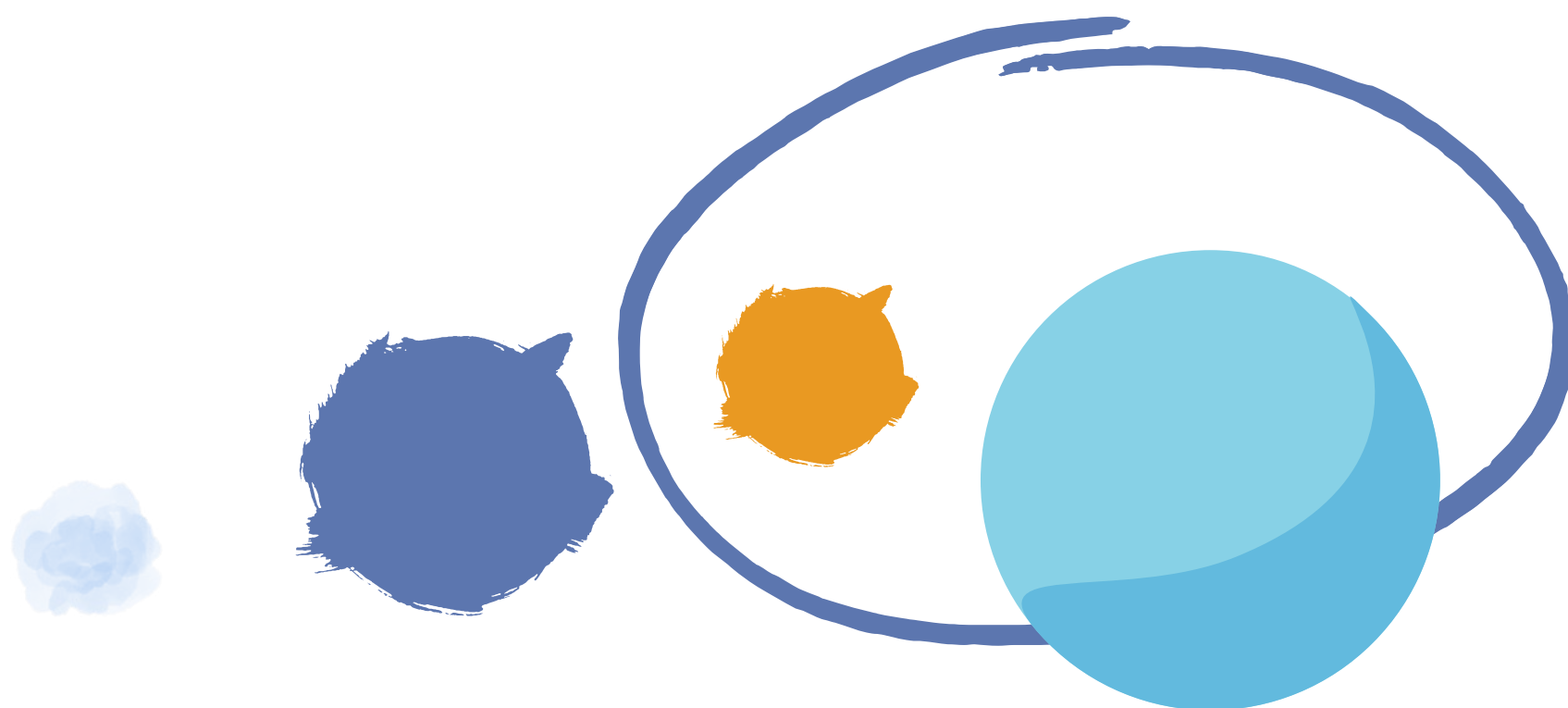
Аналітичне та критичне мислення
Гнучкість та вміння адаптуватися
Емпатія
Вміння співпрацювати

Обговорення:

Що Вам найбільше сподобалося в роботі?

Що створювало труднощі?

Як ви в команді підтримували одне одного?

Шукаєте, де придбати інвентар і матеріали?
Спробуйте ці або інші лінки:

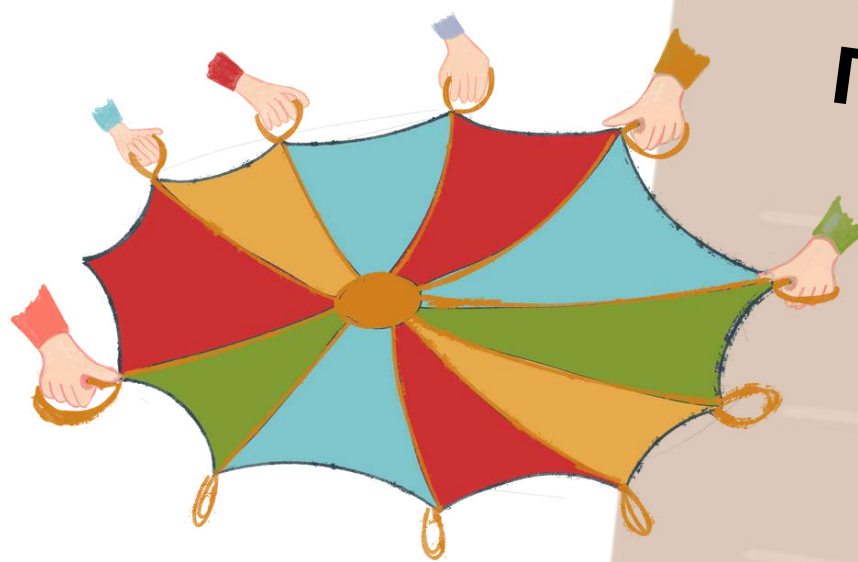
Крокет (Україна):

Варіант 1

Інші посилання:

Варіант 2

Варіант 3

Парашут (Україна):

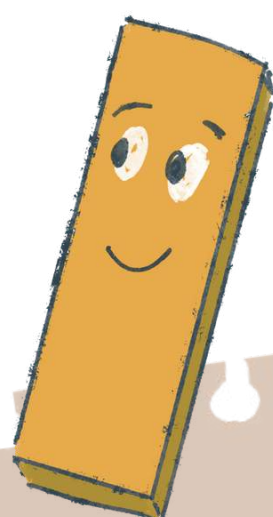
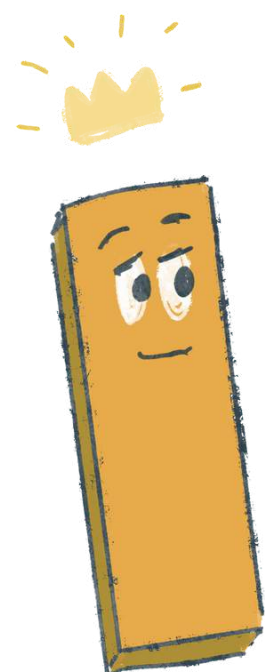
Варіант 1

Варіант 2

Інші посилання:

Варіант 4

Варіант 5

Кубб (Україна):

Варіант 1

Інші посилання:

Варіант 2

Варіант 3

Боча:

Варіант 1

Варіант 2

Інші посилання:

Варіант 3

Варіант 4

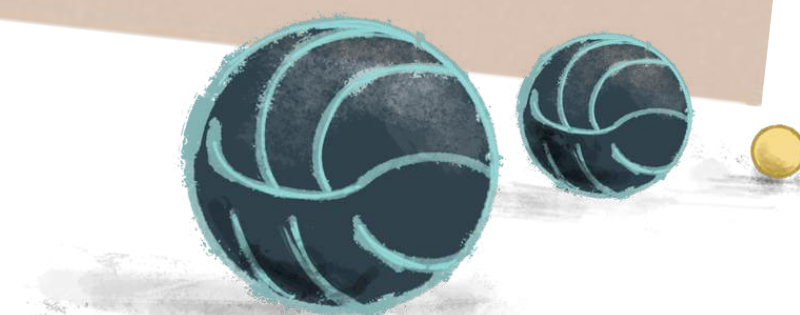
Петанк:

Варіант 1

Інші посилання:

Варіант 1

Варіант 1

Література та корисні посилання:

1. Janice Friedman. 17 Great Indoor Team Building Games:
<https://cutt.ly/GMUKdSY>
2. Get Outside! 17 Outdoor Education Activities For All Ages:
<https://www.merakilane.com/get-outside-17-outdoor-education-activities-for-all-ages/>
3. 10 Educational Outdoor Activities (that you can try tomorrow!)
<https://thehomeschoolresourceroom.com/2020/10/30/educational-outdoor-activities/>
4. Outdoor learning/ Toolkits for teachers
<https://www.outdoorsvictoria.org.au/outdoor-learning/teacher-toolkits/>
5. Judith A. Boss. Outdoor education and the development of civic responsibility:
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED425051.pdf>
6. Ž.Gailius, A. Malinauskas, D. Petkauskas, L. Ragauskas, Vilnius. Handbook for people working with youth groups. Non-formal education practice in Lithuania:
<https://ank.ee/wp-content/uploads/2017/05/handbook-for-people-working-with-youth-groups-en-web-version.pdf>
7. John L. Luckner and Reldan S. Nadler. Processing The Experience. Strategies To Enhance And Generalize Learning. 1997. 384 pages.
8. Whose Journeys. The Outdoors and Adventure as Social and Cultural Phenomena:
https://www.researchgate.net/publication/302027178_Whose_Journeys_The_Outdoors_and_Adventure_as_Social_and_Cultural_Phenomena

